

BIOGRAFIA

Ks. Biskupa prof. dr hab. Kazimierza Romaniuka

Napisanie życiorysu Księdza Biskupa Kazimierza Romaniuka nie jest rzeczą prostą. Nakładają się bowiem różne warstwy: wybitny znawca literatury biblijnej, profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Akademii Teologii Katolickiej i Papieskiego Wydziału Teologii Katolickiej, popularyzator wiedzy biblijnej i publicysta, wychowawca pokoleń księży jako prefekt, a następnie rektor Metropolitalnego Seminarium w Warszawie, niestrudzony budowniczy gmachu tegoż Seminarium na Bielanach, pierwszy Biskup Warszawsko-Praski, a więc organizator od gruntu nowej diecezji - oto elementy, które składają się na ten bogaty życiorys.

Kazimierz Romaniuk urodził się 21 sierpnia 1927 roku we wsi Hołowienki, w parafii Zembrów na Podlasiu (pow. Sokołów Podlaski), w rodzinie chłopskiej, jako przedostatnie dziecko spośród pięciorga rodzeństwa. Został ochrzczony w parafii Zembrowskiej, gdzie też przystąpił do I Komunii Świętej w 1936 roku. Do szkoły podstawowej uczęszczał w Zembrowie, ale ostatnią klasę ukończył w szkole podstawowej w Suchodole odległym o siedem kilometrów od Hołowienek. Po zakończeniu szkoły podstawowej przeniósł się do Warszawy, z którą zostanie już związany na całe życie.

Nie marnuje, jak wielu młodych tamtych czasów, lat wojennych; uczęszczał na komplety tajne w gimnazjum *Przyszłość* i w 1944 zdał małą maturę, a po dwóch latach nauki, już jawnej, w gimnazjum im. Adama Mickiewicza zdaje maturę w 1946 roku.

Po maturze wstępuje do Metropolitalnego Seminarium w Warszawie, gdzie w trudnych, powojennych czasach odbywa studia filozoficzno-teologiczne skrócone wtedy w Polsce do pięciu lat z powodu strat duchowieństwa w latach wojny. Ponieważ w tym czasie Seminarium Warszawskie było złączone z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Warszawskiego, alumn Kazimierz Romaniuk odbywa regularne studia teologiczne, specjalizując się pod kierunkiem ks. prof. Jana Czujy w patrologii. Jeszcze przed święceniemi, w październiku 1951, otrzymuje stopień Magistra św. Teologii na podstawie pracy *Św. Hieronima "De viris illustribus", przekład, komentarz*. W dwa miesiące później, 16 grudnia 1951, w Kościele Najczystszej Serca Maryi na Grochowie diakon Kazimierz Romaniuk otrzymuje święcenia kapłańskie z rąk Arcybiskupa Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Polski.

Neoprezbiter, ks. mgr Kazimierz Romaniuk obejmuje jako pierwszą placówkę wikariat w Raszynie, gdzie pracuje od stycznia do lipca 1952 roku, kiedy to zostaje przeniesiony do parafii Matki Bożej Nieustającej Pomocy na Saskiej Kępie, a równocześnie podejmuje studia doktoranckie na Wydziale Teologicznym UW, gdzie przygotowuje pracę doktorską również z patrologii pod kierownictwem ks. prof. Jana Czujy na temat *Św. Hieronim a Rufin z Akwilei. Z problematyki sporów orygenesowskich na przełomie IV i V*

wieku, którą obronił 16 stycznia 1953 roku. Ks. dr K. Romaniuk zostaje mianowany asystentem, a następnie adiunktem przy katedrze patrologii Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Warszawskiego. W rok później, we wrześniu 1954 roku, otrzymał nominację na prefekta studiów Seminarium Duchownego w Warszawie, gdzie wykładał równocześnie łacinę kościelną i patrologię.

Mimo trudnej sytuacji, w jakiej Polska się wtedy znajduje, Władza Diecezjalna planowała wysłanie ks. dr K. Romaniuka na dalsze studia z patrologii do Lyonu, gdzie znajdowało się jedno z najważniejszych centrów studiów patrystycznych w Europie - są to bowiem lata w których w Lyonie rozpoczyna się ukazywać największa dziś seria wydawnicza pism Ojców Kościoła *Sources Chrétiennes*.

Tymczasem w Seminarium Warszawskim nastąpiły zmiany. Ówczesny prefekt studiów, ks. dr Bogdan Jankowski wstąpił do Benedyktynów w Tyńcu. W tej sytuacji ks. Kardynał Stefan Wyszyński internowany w Komańczy decyduje się na wysłanie ks. dra K. Romaniuka na studia biblijne do Rzymu. W październiku 1956 roku, w zmienionej sytuacji politycznej, ks. dr. K. Romaniukowi udaje się otrzymać paszport i w październiku 1956 roku, jako jeden z pierwszych polskich księży po długiej przerwie, przybywa do Rzymu, gdzie zapisuje się na Papieski Instytut Biblijny, zamieszkując równocześnie - po miesięcznym pobycie w Kolegium Polskim - w Domu Sulpicjanów Francuskich, co pozwoliło mu na świetne opanowanie języka francuskiego.

W maju 1958 ks. dr Kazimierz Romaniuk otrzymuje licencjat Nauk Biblijnych na Papieskim Instytucie Biblijnym po napisaniu pracy *Le Platon chez Origène* a następnie, po zaliczeniu roku doktorskiego udaje się do Palestyny do Ecole Biblique et Archéologique Française oraz na Uniwersytet do Bonn. W maju 1961 roku jako drugi Polak (pierwszym był ks. Eugeniusz Dąbrowski, również z Warszawy) otrzymuje doktorat Nauk Biblijnych na Papieskim Instytucie Biblijnym, na podstawie pracy napisanej pod kierunkiem O. S. Lyonnet SJ, wybitnego biblisty i orientalisty, pt.: *L'amour du Père et du Fils dans la sotériologie de S. Paul* wydanej następnie dwukrotnie w prestiżowej serii biblijnej Instytutu *Analecta Biblica* (1961, 2 wyd. 1971). W czasie studiów i bezpośrednio po powrocie do Polski ks. dr K. Romaniuk publikuje szereg artykułów w ważnych czasopismach biblijnych i w językach europejskich; niektóre z nich wywołują duży oddźwięk w europejskich kołach naukowych jak np. prace o autorze *Księgi Mądrości*, natomiast niewielka książka *Les chemins de l'exgčse*, (Le Puy 1963, przekł. niem. Düsseldorf 1965, 2 wyd. 1967, opracowanie polskie 1971) jak widać z przekładów, staje się dziełem niemalże klasycznym w nauce europejskiej.

W 1961, po powrocie do kraju, ks. dr K. Romaniuk obejmuje stanowisko prefekta studiów i profesora egzegezy Nowego Testamentu, łaciny kościelnej oraz języka francuskiego w Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Warszawie, a od 1962 roku rozpoczyna pracę jako adiunkt na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Habilituje się na tymże Uniwersytecie w 1966 roku na podstawie pracy *Bojaźń Boża w teologii św. Pawła* (przekład włoski: Brescia 1967) i obejmuje stanowisko kierownika Katedry Teologii Biblijnej na Wydziale Teologicznym KUL-u, kontynuując swoje badania nad teologią św. Pawła. Równocześnie prowadzi wykłady z języka hebrajskiego i greckiego, krytyki tekstu biblijnego oraz introdukcji ogólnej do Pisma Świętego. Po zwolnieniu ze stanowiska prefekta studiów w Seminarium w 1963, ks. doc. K. Romaniuk oddaje się całkowicie pracy dydaktycznej i naukowej. Wydaje szereg cennych prac, takich jak Komentarz do *Księgi*

Mądrości i Listu do Rzymian św. Pawła w KUL-owskim Komentarzu do Pisma św., *Komentarz podręczny do Nowego Testamentu*, przygotowuje przekłady *Słownika Teologii Biblijnej* pod red. X.L. Dufour'a, który doczekał się czterech wydań - przewyższając ilością opublikowanych egzemplarzy wszystkie wersje francuskie - i stał się jednym z zasadniczych dzieł w ruchu odnowy biblijnej w Polsce lat '70 i '80.

Mianowanie ks. doc. K. Romaniuka na rektora Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Warszawie w 1971 roku znajduje swoje odbicie w jego twórczości naukowej; pojawia się w niej coraz częściej problematyka teologiczna kapłaństwa i powołania w Biblii, np. w książkach *Kapłaństwo w Nowym Testamencie* (Katowice 1972, 2 wydanie 1994, przekł. franc. 1968, przekł. włoski 1970 i hiszp. 1971), czy *Powołanie w Biblii* (Katowice 1975, przekł. włoski 1973); publikuje również szereg prac typu publicystyczno-ascetycznego z dziedziny problematyki kapłańskiej jak *Listy do kapłana; Listy do kleryka; Klerycy, kapłani, biskupi*.

Praca naukowa i wychowawcza znajduje uznanie u Władzy Diecezjalnej; ks. Rektor K. Romaniuk zostaje mianowany w 1973 roku Kapelanem Jego Świątobliwości, a w 1979 Kanonikiem Zwyczajnym Kapituły Metropolitalnej w Warszawie. Ponieważ jednak pracy przybywało i coraz trudniej było połączyć pracę w Seminarium z dojazdami na KUL, ks. doc. K. Romaniuk przeniósł się - na polecenie Ks. Kard. Prymasa - w 1976 roku z KUL-u na Akademię Teologii Katolickiej w Warszawie, gdzie wykładał do 1983 roku.

Równocześnie ks. Rektor K. Romaniuk, z polecenia Ks. Kardynała Wyszyńskiego rozpoczyna prowadzenie prac nad budową nowego budynku Warszawskiego Seminarium Duchownego na Bielanach, na który, po latach starań, uzyskano w końcu pozwolenie. Wzniesienie tego budynku mimo kłopotów materialnych i trudności robionych ze strony władz państwowych, stanowiło nie lada osiągnięcie organizacyjne. Seminarium Duchowne na Bielanach to pierwsze zbudowane po wojnie seminarium w Polsce.

Obok tych prac ks. Rektor Kazimierz Romaniuk prowadzi jako dziekan nowo powstały wydział teologiczny przy Warszawskim Seminarium Duchownym nazwany przez Stolicę Świętą Akademickim Studium Teologii Katolickiej, najpierw tylko z prawami nadawania Bakalaureatu i Licencjatu św. Teologii. Położył on zręby organizacyjne pod jego struktury i uzyskał dla niego pełne prawa kościelne: nadawanie doktoratu i zmianę tytułu na „Papieski Wydział Teologiczny” w Warszawie. W 1980 roku zostaje mianowany Profesorem Zwyczajnym tegoż Wydziału, w 1982 zostaje mu nadany tytuł Profesora Nadzwyczajnego na ATK.

Mimo ogromnego przeciążenia pracą, ks. prof. K. Romaniuk bierze ciągle żywy udział w światowym życiu naukowym. Bierze udział w licznych zjazdach i kongresach: jako Dziekan PWTK w Warszawie, jako członek *Studiorum Novi Testamenti Societas* (w latach 1972-1975 członek jego Komitetu Wykonawczego), jako delegat z ramienia Episkopatu Polski *The Word Catholic Federation for the Biblical Apostolate* (w latach 1974-1979 członek zarządu). Jest również członkiem Towarzystwa Naukowego KUL-u. Bierze żywy udział w kongresach, przedstawiając relacje z nich w polskich czasopismach teologicznych.

Ks. prof. Romaniuk jest również członkiem krajowych agend Episkopatu Polski. Pracuje w Komisjach Episkopatu Polski d/s. Nauki (od 1982 roku), w Radzie Naukowej (od 1982 roku); jako członek komisji koordynacyjnej d/s Ustawy o Szkolnictwie Wyższym

uczestniczy w kontaktach pomiędzy Kościołem a Państwem w sprawach dotyczących katolickiego szkolnictwa wyższego (w latach 1983-1989). Jako Rektor Seminarium bierze udział w pracach Komisji Episkopatu d/s Seminariów i w Podkomisji Państwowo-Kościelnej do spraw Seminariów. Jako bibliista, jest przewodniczącym Podkomisji Bibliijnej od 1985 r. i zastępcą przewodniczącego Komisji do Spraw Wydawnictw. Jest równocześnie członkiem Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Imponująco przedstawia się dorobek naukowy ks. prof. K. Romaniuka. Jest on autorem szeregu dzieł oryginalnych poświęconych teologii biblijnej, które - jak mówiliśmy - zyskały sobie powszechne uznanie w literaturze światowej i były przekładane na szereg języków europejskich. Jest on również autorem komentarzy do ksiąg Biblijnych oraz przekładu Nowego Testamentu, który osiągnął łączny nakład 600.000 egzemplarzy. Ma w swej twórczości szereg podstawowych narzędzi pracy jak synopsę, konkordancję, przełożył dwa słowniki biblijne X.L. Dufour'a i *Słownik obrazów i symboli biblijnych* M. Lurkera oraz wprowadzeń (do krytyki tekstualnej, historii redakcji, źródło Q, itd.), a także licznych cennych publikacji z dziedziny popularyzacji Biblii.

W sumie twórczość ks. K. Romaniuka obejmuje pięćdziesiąt kilka książek, z których wiele, jak widzieliśmy, zostało przełożonych na języki zachodnie (francuski, niemiecki, włoski, hiszpański) oraz około 300 artykułów w pismach naukowych polskich i zagranicznych.

Obok publikacji naukowych w bogatej bibliografii ks. prof. K. Romaniuka znajdziemy liczne artykuły publicystyczne, już wymienione dzieła ascetyczne, a także piękne rozważania jak *Myśli nie tylko biblijne*, czy interesujące wspomnienia jak *Zapiski na szczęście nie więzienne*.

W dniu 20 lutego 1982 Ojciec Święty Jan Paweł II mianował ks. prof. K. Romaniuka Biskupem Pomocniczym Warszawskim, nadając mu równocześnie stolicę biskupią *in partibus infidelium* w Sicca Veneria (Afryka Prokonsularna, dziś El Kef). W dniu 4 marca 1982 roku otrzymał święcenia biskupie w Katedrze Warszawskiej. Jako biskup pomocniczy Archidiecezji Warszawskiej był odpowiedzialny za dział administracji ogólnej i finansów.

Po nowym podziale administracyjnym Polski, w dniu 25 marca 1992 roku, ks. bp Kazimierz Romaniuk zostaje pierwszym Biskupem Warszawsko-Praskim.

Nie jest zadaniem niniejszego wstępu omawianie działalności organizacyjnej Biskupa Kazimierza Romaniuka. Tom niniejszy został Mu bowiem zadedykowany przez Jego dawnych kolegów i uczniów, do których dołączyli się pracownicy naukowcy innych środowisk z kraju i z zagranicy w celu oddania czci zasłużonemu Bibliście, Rektorowi Seminarium, Profesorowi, Budowniczem i w końcu Biskupowi w dniu Jego 70 rocznicy urodzin.

Oby Go Bóg wspomagał w Jego dalszej pracy.

Warszawa, 21 sierpnia 1997.